

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Disputationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinque

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

2 Vtrum in omnibus, quæ in canone dicuntur, integra veritas & religio
seruentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

sentire, in eis aliquem esse errorem, a sana doctrina alienum.

Quocirca in Ecclesiasticis officijs oportet distinguere ea, quae ab Ecclesia proponuntur, tantum ut humana fide certa, sicut probabiliora, ut sunt historiae Sanctorum, & alia similia, quae tantum proponit Ecclesia, ut pie & probabiliter credita, qualis est, verbi gratia, immaculata conceptio B. Virginis, aut quod in Epiphania ait, tribus Christi apparitionibus, seu miraculis illum diem ornatum esse, & si quid aliud est simile. Et in his nullus est error, quia non sunt res, quae per se pertinent ad Catholicam doctrinam, neque ut huiusmodi proponuntur. Unde licet contingeret, in re esse falsum id, quod Ecclesia, ut pium & probabile proponit, non esset propria deceptio, quia ipsa Ecclesia haec non proponit, ut certa, sed tantum ut pia & probabilis, prout reuera sunt. Aliud vero est, loqui de rebus, quae pertinent ad certam indubitamque doctrinam fidei: in his enim fieri non potest, ut vniuersalis Ecclesia decipiatur: & ideo, neque in eis officijs, & orationibus, quae ab vniuersali Ecclesia recipiuntur, miseri potest aliquid huic doctrinae contrarium, quamquam aliquid fortasse possit interdum esse obsecrum, quod aliqua interpretatione indigeat. Loquor autem de ijs, quae ab vniuersali Ecclesia recipiuntur, quia, si aliqua a priuatis personis vel etiam Ecclesijs, priuata autoritate adiungantur, nihil mirum erit, quod interdum error misceatur, & ideo grauius vetant Concilia, ne preces in Missa dicantur, nisi in Concilio probatae, vel frequenti & laudabili vsu receptae fuerint, ut Concilium Trident. loco citato loquitur, & ante illud significatum fuerat in Concil. Carthag. III. Can. 23. & Concil. Mileuit. Can. 12. African. cap. 70. Ad primam ergo partem difficultatis respondetur breuiter, Ecclesiam eis verbis non orare pro animabus damnatis: tum, quia solum orat pro fidelibus: tum etiam, quia expresse dicit, Ne cadant in obsecrum, supponit ergo nondum cecidisse: orat ergo pro animabus Purgatorij. Dupliciter autem intelligi potest oratio pro illis facta: primo considerando eas, solum prout tunc existunt, quando pro eis oratur: & hoc modo petimus, ut eis remittantur poenae, & ut aeterna requie donentur, & lux perpetua eis luceat, & multa ac fere omnia, quae in illis officijs continentur, possunt ad hunc sensum adaptari: alio modo oratur pro illis animabus, secundum quandam anticipationem seu representationem: representat enim Ecclesia statum illarum animarum in eo puncto, in quo a corpore exeunt, & ad iudicium feruntur: & hoc modo intercedit pro illis, & orat: (Ne absorbeat eas Tartarus?) & similia: sicut etiam nunc, quando Christi aduentum representat, orat (Rorate coeli desuper) & in die Resurrectionis: Haec dies quam fecit Dominus, &c. Neque est inutilis talis oratio aut representatio: tum, quia viuentibus potest esse utilis, ut periculum illius momenti, in quo iudicandi sunt, sibi proponant: tum etiam, quia cedit in verum Dei cultum, quem Ecclesia conseruet, & recognoscit, ut supremum animarum iudicem: & patrem misericordiae, qui orationibus placari potest: tum denique, quia potest esse utilis animabus defunctis: vel, ut propter has Ecclesiae orationes aliquid poenae eis remittatur, vel etiam fortasse, ut propter tales orationes Ecclesiae praerogatas, quando ab hac vita decedunt, a Deo recipiant auxilium, & dispositionem, secundum quam benigne ac misericorditer possint iudicari. Hunc vero esse Ecclesiae sensum in citatis verbis, constat ex illis, Fac eas Domine transire de morte ad vitam: illa enim non possunt intelligi de morte serunda, quae est inferni: quia ab illa nullus potest ad vitam transire: intelliguntur ergo, vel de morte corporali, vel de morte peccati. Ad aliam vero partem de orationibus pro Sanctis, facilis est responsio ex supra dictis: primum enim huiusmodi ratio magis est gratiarum actio, quae Deo fit propter

Conc. Trid. Carth. III. Cō. Mileu.

Ecclesia sensus assignatur.

gloriam Sanctis concessam, quam nouae gloriae seu beatitudinis postulatio. Deinde, si quid eis petitur, nostris commodis, vel de honore, aut cultu, qui Deo in terris exhibetur per hoc Missae sacrificium: vel etiam eis postulatur gloria apud homines seu in Ecclesia militante: scilicet, ut in ea estimatio eorum habeamus, eorum honore illos prosequamur, qui eis debetur. Et in quocumque istorum sensuum possent optime retineri tunc mutatione verba illa, quae in Collecta sancti Leonis habebantur: ut Innocent. III. in praedicta cap. declarauit, sed propter ambiguitatem: & ne indocti falsum aliquem sensum conceperint, mutatio illa facta est. Denique ad vltimam obiectionem de illa Collecta, in qua petimus, ut Deus nostras compellat voluntates, respondetur, ne sibi, neque in rigore (compellere) significare proprie cogere, aut necessitatem inferre: sed, magna quadam gratia virtutis voluntatem inducere aut mouere: sumptusque est ille modus dicendi ex similibus verbis ipsius Christi, Lucae 14. Exi in vias & sepes, & compelle intrare, ut impleatur domus mea: & eandem fere vim habent illa verba, Ioann. 6. Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum: & ex communi modo loquendi constat, dici aliquem compelli, quando importunis precibus aliquid facit: quamuis voluntate & libere faciat, sic Gen. 19. Compulit illos, ut diuerterent ad eum. Atque ad hunc modum facile erit exponere, si quid in reliquis Missarum officijs obsecrum, aut ambiguum occurrat: praesertim, si debita reuerentia ac pietate legitur.

SECTIO II.

Verum in omnibus, quae in Canone Missae dicantur, integra veritas, & debita Deo religio seruetur.

Concilium Tridentinum sess. 22. c. 4. & Canon. 6. propter haereticos huius temporis, qui inuestisimi sunt in hunc Missae Canonem, singulari prouidentia quatuor de illo specialiter docet, ac definit, quae a nobis breuiter sunt declaranda, confirmanda ac defendenda. Primum est, Ecclesiam Catholicam multis ante saeculis illum instituisse. Secundum est, constare hunc Canonem ex Christi verbis, Apostolorum traditionibus, & Sanctorum Pontificum pijs institutionibus. Tertium est, esse ab omni errore purum. Quartum, nihil in eo esse, quod non maxime sanctitatem, ac pietatem redoleat, mentesque offerentium in Deum erigat. Vocatur autem Canon Missae totum id, quod in Missali legitur ab illis verbis: Te igitur clementissime Pater, usque ad consumptionem sacramenti: vocatur autem Canon, quia est veluti regula praescripta & seruanda in actione huius sacrificij, qua voce vsus est D. Gregor. lib. 7. Epistoliarum, epist. 69. in his verbis, Mox post Canonem, orationem Dominicam dici statuitis. Quae verba non sunt Gregorij, sed aliorum, quos refert: & in eis significatur, Canonem solum fuisse finiri in posteriori hostiae elevatione, postquam immediate Dominica oratio recitatur: ipse vero Greg. inferius: Mox, inquit, post precem orationem Dominicam dicimus: vnde videtur ipsum Canonem (precem) appellare, de quo infra videbimus. At vero Iidor. i. offic. Ordinem Missae seu orationem, appellat. Et Vigil. Papa, in epi. ad Euzer. vocat, Ordinem precum in celebritate Missarum. Oratio vero, lib. 2. contra Parmen. vocat, legitimum, quod in sacramentorum mysterio praeterit non potest: vocatur etiam (actio sacra) a Valfrido Strabone, c. 22. de rebus Ecclesiae, quia in ea parte Missae dicitur, in qua sacrificium conficitur: vsus vero maxime obtinuit nomen (Canonis) qui maxime accommodatus est, propter rationem dictam.

Circa primam ergo Concilij propositionem primum considerandum est, prudentissime Concilium

De auctore Canonis quid certum.
 Ecclesia in communi tribuisse huius Canonis institutionem, vt à quaestione dubia de illius auctore abstineret. Est itaq; certum, Canonem secundum eam formam, quæ nunc in Missa dicitur, neq; esse de substantia sacrificij, neq; à Christo Domino esse institutum: nullibi enim extat talis institutio. Quin potius Gregorius supra dicit, Apostolos interdum sacrificiæ adiungendo verbis consecrationis tantum orationem Dominicam: quod videtur sumptisse ex Hieronymo, lib. 3. contra Pelagian. quamvis Hieronymus ibi dictionem exclusiuam non adiungat. Est autem hoc intelligendum non vniuersaliter, sed in definite. Apostoli enim fortasse statim post ascensionem, ita conficiebant; postea vero paulatim cœperunt res omnes in maiorem ordinem redigere, atq; etiam huic sacrificio orationes & cæremonias adiungere: vt partim in superioribus visum est, partim ex sequentibus constabit. Hinc vero fit, præceptum dicendi hunc Canonem tempore huius sacrificij, non posse esse ex institutione diuina: totum ergo hoc est ex institutione Ecclesiæ, vt Concilium dixit. Quis vero fuerit auctor huius Canonis, vel præcepti, recitandi illum ab auctoribus diligenter inquiritur: hæretici vero vt Canonis auctoritatem eleuent, dicunt, auctorem eius fuisse Scholasticum quendam, cuius mentione fecit Gregor. d. lib. 7. epist. 63. dicens: Valde mihi inconueniens visum est, vt precem, quam Scholasticus cōposuerat super oblationem diceremus, & ipsam traditionem quam Redemptor noster cōposuit, super corpus & sanguinem eius non diceremus. Dicendum vero est, non posse vnum certum auctorem huius Canonis designari: nam, vt Isidor. loco supra citato docet, ab ipso Petro Apostolo initium sumptit, idco dicit; ab ipso fuisse institutum: non tamen ab illo fuit plene compositus & traditus, prout nunc extat: sed successu temporis paulatim perfectus est posterioribus Pontificibus aliquid addentibus, præsertim vsq; ad Gregorium I. ex quo tempore nullam nouam additionem accepit. Quæ omnia constabunt euidentius ex his; quæ statim de singulis partibus huius Canonis dicemus. Nunc autem declaratur breuiter ex altera parte, quam in illa propositione prima Concilium docuit, sc. hanc Canonis institutionem multis ante seculis cœpisse. Quæ verba dupliciter possunt intelligi: primo de initio Canonis, saltem quoad aliquas partes eius: & hoc modo constat cœpisse à temporibus Apostolorum, ex Isidoro supra; & ex Clemente, lib. 8. ex Basilio, tum in Liturgia, tum lib. de Spiritu sancto, c. 27. vbi inter traditiones non scriptas dicit, contineri ea, quæ ante, & post consecrationem dicuntur: & multum momenti habere dicit ad mysterium: & Vigilii Papa, d. epist. 1. c. 5. Canonicæ, inquit, precis textû direximus subter adiectum, quæ (Deo propitio) ex Apostolica traditione suscepimus & idem habet Innoc. II. in c. Cum Marthæ, de Celebrat. Missæ. Confirmatur, ac declaratur ex vulgari regula Augustini: quod, quæ sunt ita antiqua in Ecclesia, vt eorum initium & auctor ignorentur, ad Apostolicam traditionem sunt referenda: huiusmodi autem est Canon Missæ, saltem quoad aliquas partes eius, vt constat ex dictis Ambrosij lib. 4. de sacram. c. 4. 5. 6. vbi commemorat plures orationes Canonis, vt antiquas iam & receptas in Ecclesia, quarum tamen initium, vel auctor ante Ambr. non legitur: Et idem sumere licet ex Chryl. hom. 3. ad Philippenses: & ex Aug. tract. 84. in Ioan. & ex multis alijs, quæ supra adducta sunt tractando de oblatione huius sacrificij pro viujs & defunctis. Hoc deniq; confirmant antiquissimæ Liturgiæ, in quibus, quæ præcipua sunt in hoc Canone, vel quoad sensum, vel etiam fere eisdem verbis reperiuntur.

Secundo modo possunt intelligi illa verba Concilij de toto Canone, prout nunc extat; & hoc sensu est etiam verissima doctrina Concilij: quoniam, licet non constet, quando primum cœperit totus integer

Canon haberi, tamen constat, ante octingentos annos fuisse totum expositum ab Aluino libro de officijs Ecclesiasticis; quem posteriores imitati sunt. Item de Gregorio Mag. legimus, addidisse in Canone verba illa, Diesq; nostros in tua pace disponas, vt patet ex Beda lib. 2. hist. Anglicanæ, c. 1. & ex Ioann. Diacono, lib. 2. Vita Gregorij, c. 18. post Gregorium autem nihil ei additum esse legimus: & inde sumitur argumentum, quoad cætera omnia ante Gregorium fuisse perfectum. Idemq; argumentum sumi potest, quod de Leone I. refertur in vita eius, addidisse in Canone illa verba, (Sanctum sacrificium immaculatam hostiam) quod est signum, ante Leonem fuisse ordinatum Canonem, fere quoad reliquas omnes partes; & idem argumentum est de alijs Pontificibus, qui alia addiderunt, vt infra videbimus. Denique, quamuis daremus, Scholasticum illum, cuius Gregorius meminit, fuisse personam aliquam certam, cui compositio huius Canonis aliqua ratione tribuatur, non esset intelligendum, illum dedisse primum initium Canonis, aut omnes eius orationes composituisse; cum ostensum sit, multas earum esse antiquissimas: sed vel ad talem formam illum redegisse, & aliqua fortasse ex parte consummasse: ad eum modum, quo Basilius, & Chrysostomus Liturgias composuerunt: vel quo Gelasius fertur officia Ecclesiastica emendasse & ordinasse, & postea Gregor. I. vt ex ipso constat, lib. 7. Epistolarum, dicta epist. 63. & Gregor. etiam VII. vt constat ex cap. In die, de Consecrat. d. 5. Iuxta hunc ergo sensum, quamuis demus, Canonem esse ab Scholastico institutum, verum nihilominus est, quod Concilium dixit Canonem multis ante seculis fuisse institutum: quandoquidem Gregor. qui hoc refert, ante mille annos præcessit. Quamquam etiam dici potest, Gregorium non dicere, Canonem fuisse ab Scholastico compositum, sed precem aliquam, quæ post Canonem diceretur, de qua non satis constat, qualis fuerit: & aliqui existimant fuisse orationes, quæ dicuntur proxime post (Agnus Dei) alij vero illam, Per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas. Addo deniq; non constare, ibi (Scholasticum) significare certam personam, sed generatim hominem doctum aptumq; vt scholæ Christianæ præesse posset: in hoc enim sensu interdum Gregor. vtitur illa voce, vt patet ex varijs eius epistolis, libr. 10. epist. 2. lib. 12. epist. 30. quomodo etiam vtitur illa voce August. Psal. 44. & Hierony. lib. de Scripturis Eccles. in Serapione, atq; in hac significatione sensus erit, Canonem compositum à viris doctis Ecclesiæ, recitari in sacrificio: vnde recte infert Gregorius multo magis recitandam esse orationem à Christo ipso traditam.

Ex his declarata & comprobata manet secunda propositio Concilij, in qua, non tam de auctore, quam de materia Canonis, seu de partibus, quibus constat, Concilium tractat: docetque totum constare ex verbis Christi, Apostolorum, aut Pontificum: Christi enim verba sunt in primis, oratio Dominica, vt perse constat: deinde ea, quæ ad formam sacramenti pertinent, eaque omnia, quæ in ipso met Canone à Christo dicta esse referuntur, siue in Euangelio contineantur siue non: nam, vt dixit Innocentius II. in cap. Cum Marthæ, de celebrat. Missarum, formam verborum, sicut in Canone reperitur, & à Christo Apostoli, & ab ipsis, eorum acceperunt successores: neque enim necesse est, vt omnia, quæ Christus fecit, aut locutus est, ab Euangelistis fuerint relata, vt ibidem late probat Innocentius: neque est verisimile, aliquid in Canone Missæ referri, vt à Christo dictum, nisi ex Apostolica traditione; à quo enim alio id disci potuisset? Atq; hinc fit, Apostolos, vt minimum addidisse Canonis illa verba, quæ ad historiam pertinent, seu quibus referuntur actiones seu verba, quibus Christus in hoc mysterio conficiendo, vsus est; qualia sunt saltem ab illis verbis,

Aluini
 Greg. Mag.
 Beda
 Ioan. Diacon.
 Basil.
 Chrysost.
 Gelasius
 Gregor. I.
 Greg. VII.
 August.
 Hieron.
 Innoc. 3.
 Consecrationem notat in dignum.

Qui pridie, quam pateretur, vsq; ad illa, Hæc quotiescunq; feceritis, &c. hæc enim omnia infallibilè veritatem habere creduntur, non solum, quia in Scriptura continentur: aliqua enim ex eis in Scriptura non sunt, quæ tamen non sunt minus partes: ergo omnia habent certitudinem ex Apostolica autoritate, quæ perpetua traditio, & vniuersalis Ecclesiæ consensus ostendit. Nam, vt dixi, cum in his omnibus historia referatur, & non sit recepta ex speciali reuelatione, non potuit ab Ecclesia infallibili autoritate recipi, prout in Canone refertur, nisi ex Apostolica traditione, & autoritate, & ideo hæc omnia verba in speciali quadam reuerentia semper sunt habita: tum propter rationem dictam: tum propter specialem commemorationem actionis ipsius Christi: tum maxime, quia semper coniuncta sunt cum effectiōe diuinissimi mysterij. Et ita in Liturgia Iacobi, & alijs fere eadem habentur, & apud Ambrosium 4. de sacram. c. 7. Cyrill & alios antiquos Patres. De reliquis autē verbis Canonis, quæ sunt ex ore Petri, aut aliorum Apostolorum desumpta: quæ vero à Pontificibus eorum successoribus addita, non satis constat: neq; historia, aut Doctores antiqui hæc accurate distinguunt, præter pauca quædam, quæ, vel Leoni, vel Gregorio tribuuntur, vt annotauimus. Vtendo tamen supra adducta regula Augustini, lib. 4. de Bapt. c. 24. possemus & contrario dicere, omnia illa, quæ in Canone continentur, quæ nulli Pontifici attribuuntur, nec tempus, seu initium, ex quo in Ecclesia dici cœperunt, agnoscimus, verisimile esse, ab Apostolis esse desumpta. Quod præcipue verum erit, si non de minoribus rebus, nec de singulis verbis, sed de substantia Canonis, seu orationum eius, saltem quoad sensum, sermo sit: hoc enim modo oratio pro vniuersa Ecclesia, pro Regibus, pro viujs ac defunctis, & similia, ex Apostolica traditione sine dubio fuere desumpta: quamquam circa modum, vel ordinem, vel aliqua etiam verba, credendum sit, multa esse addita à posterioribus pontificibus, ab his præsertim, qui diuini officium in meliorem formam redegerunt. Denique, quod in Canone nihil, nisi ex Christo, Apostolis, aut Pontificibus, contineatur in hoc sensu accipiendum existimo, quod omnia in Canone contenta, prout ibi sunt, Pontificiam saltem habeant autoritatem & approbationem: nam, cum Canon sit regula quædam vniuersæ Ecclesiæ præscripta, quæ in mysterijs consociendis præteriri non potest, (vt Optatus dixit lib. 2. & 3. contra Parm.) saltem requirit Pontificiam approbationem, & autoritatem. Nihil autem verat, quo minus aliqua verba Canonis ab alijs fuerint prius inuenta, de illo Scholastico multi censent, aliquam precem Canonis ordinasse, imo etiam fieri potuit, vt aliqua verba ab alijs prius dici inceptum priuata deuotione alicuius particularis Ecclesiæ, vel religionis, & quod postea approbante Pontifice, in vsum Romanum accepta sint, vt Microlog. capit. 18. censet, de orationibus, quæ dicuntur post (Agnus Dei) ante communionem, quamuis ipse dicat, illas non pertinere ad Canonem, de quo infra dicemus: nam, vt videtur, ad modum tantum loquendi spectat.

Tertia, & quarta propositio Concilij simul explicanda sunt, & confirmanda: nam eodem fere pertinent, nimirum nihil esse in Canone, quod ad fidem & religionem Ecclesiæ non pertineat. Verumque autem potest in primis generali ratione probari: quia vniuersa Ecclesia non potest errare in his, quæ ad fidem, & mores pertinent, cum sit sancta & columna, ac firmamentum veritatis, & cōsequenter, nec Pontifices errare possunt in rebus ad fidem, & mores pertinentibus, quas Ecclesiæ credendas, aut obseruandas tradunt & præscribunt: sed omnia, quæ in Canone continentur, ab vniuersa Ecclesia approbata, & vsu recepta sunt, & Pontificum, ac Conciliorum autoritate sunt firmata: ergo nihil potest in eo esse, quod

verum ac religiosum non sit. Secundo in speciali hoc est ostendendum, breuiter per singulas partes Canonis discurrendo: & si quid obscuritatis vel difficultatis occurrerit, explicando. Solent autem partes Canonis varijs modis diuidi, vt videre licet in Innocent. & alijs autoribus, nos ad octo, vel nouem capita eas redigemus.

Prima ergo pars continet orationem, quæ dicitur ante viuorum commemorationem: in qua fit oratio ad Patrem, per Iesum Christum, pro vniuersa Ecclesia: nihil ergo in ea ratione reprehendi potest: nam & talis oratio fit à debito ministro, exercente munus suum mediatoris, & intercessoris inter Deum, & homines: fit etiam ad eum, ad quem maxime fieri debet, scilicet, ad Deum: specialiter vero dirigitur ad Patrem, iuxta Ecclesiæ consuetudinem, vt constat ex Concil. Carthag. III. capit. 23. nec propterea excluduntur Filius, & Spiritus sanctus (vt supra dicebamus cum Tertul. lib. de orat.) nam propter essentia unitatem sub vna persona, alie intelliguntur in his, quæ de se communia sunt: fit autem specialis mentio Patris, vt commode possit per Christum oratio fieri, ne, aut tanquam filius totius Trinitatis, aut tanquam persona à tota Trinitate distincta nominetur, & ita in hac oratione (sicut in alijs fere Ecclesiasticis) seruetur forma insinuatà à Christo Domino, dicente, Io. 6. Si quid petieritis à Patre in nomine meo dabit vobis. Rursus fit hæc oratio pro his, pro quibus maxime fieri debet, scilicet, pro Ecclesia Catholica, primum in generali, deinde in speciali, pro Pontifice, pro Episcopo, & Rege, vel Imperatore, ac tandem pro omnibus Orthodoxis, & fidei cultoribus, quod non est superfluum, vt quidam putant, eo quod Ecclesiæ, seu fideles idem sunt: quia prior oratio generalior fuit: hæc autem specialior: vnde in priori verbo, licet directe videatur tantum fieri oratio pro membris Ecclesiæ, tamen indirecte etiam pro alijs oratur, vt ad Ecclesiam adueniunt, & membra eius sunt: postea vero applicatur petitio specialis ad cultores fidei. Tandem, quidquid in ea oratione petitur, decenterissimum, & sanctissimum est, nimirum vt Deus Ecclesiam suam, eiusque membra pacifice, regere & cultodire dignetur, & ad hoc præstandum, acceptum habeat sacrificium sibi offerendum. Vnde etiam hæc oratio consentanea est his, quæ Paulus monet, 1. ad Timoth. 2. Vt orationes fiant pro omnibus hominibus, Regibus, &c. Sed dices, cum eo tempore, quo fit hæc oratio, nondum sit consecratio facta, nec presens Christus, incongrue vocari illa dona, sancta, sacrificia illibata. & magis incongrue propter ea aliquid peti. Respondetur, panem & vinum, propter distinctionem & pluralitatem materiae, vocari plurali (munera &c.) quæ sic etiam vocantur, quia, & nobis sunt à Deo donata, & quia, quæ de manu eius accepimus, prout possumus, redonamus illi: panis etiam & vinum in eius obsequium consumuntur: & hæc ratione vocantur (sacrificia) per anticipationem: quia sunt materia, ex qua consociendum est sacrificium: & eodem modo dicuntur (sancta) quia, & Deo dicata, & per consecrationem sanctificanda sunt (illibata) vero dicuntur, id est, pura, & immaculata, ad differentiam veterum sacrificiorum, quæ libaminibus indigebant, vt immolarentur. Per hæc autem dona, vt nunc coram Deo proponuntur, nihil postulantur, sed potius petitur, vt ea ita acceptare & benedicere dignetur, vt per eorum sanctificationem ea concedat, quæ postulantur. Dices, quid necesse est, benedictionem munerum postulare: cum talis benedictio in consecratione consistat, quæ non est nunc impetranda, sed infallibili lege, ex efficacia verborum perficienda? Respondet D. Thomas: hic ad 7. primo non esse inconueniens petere à Deo id, quod certissime scimus, eum esse facturum, vt noua ratione & titulo id promereamur. Secundo, posse consecrationem impediri per intentionem Sacerdotis. Tertio,

Ambros.
Cyrillus.

Optatum.

Microlog.

3. & 4. Pro-
positio Con-
cilij expli-
catur.

Tertio, & maxime ad rem, in his orationibus non tã postulari esse cõm consecrationis per verba, quam effectum ipsius sacrificij in his, pro quibus offertur, & ita in hac oratione petimus, vt Deus acceptet, & benedicat hæc dona ad totius Ecclesiæ fructum, & utilitatem. Deniq; totam hanc oblationẽ insinuat Clẽmens Papa, lib. 8. consit. c. 12. Vnde eam illi tribuit Rodolph. de Canonis obleru. prop. vlt. eiusq; vsum insinuat Opat. lib. 2. contra Parm. illis verbis; Offerre vos dicitis pro Ecclesia, que vna est. Imò in illo c. 12. indicatur etiam specialis mentio, que in hac oratione fit, Summi Pontificis: sic enim dicitur; Adhuc obsecramus te pro me qui sum nihil: quando enim Summus Pontifex Missam dicit, non potest aliter suimet facere mentionem. Hinc etiam Pelagius, referente Alcuino, libro de diuinis officijs, c. de celebrat. Missæ, à communione separatos esse dicit, qui qualibet diffensione inter sacra mytheria Apostolici Pontificis memoriam secundum cõsuetudinem, non frequentans, & in Concilio Vasenti, sub Leone I. capiti. 4. ita præcipitur.

Clem. Pap. Rodolph. Opatum.

Pelag. Pap. Alcuin.

Cõ. Vasen.

Secunda pars

Dubij enodatio.

Luca 22.

August.

Quasi iofusii.

Innocent.

Conc. Mogunt.

Ambros. Cyril. Hierosol. August.

Secundo pars Canonis continet commemoratiõnem viuorum ab illo verbo (Memento Domine) vsq; ad illud (hanc igitur oblationem seruitutis nostræ) in qua nihil etiam difficultatis occurrit: nam in hac parte conuenientissime orat Sacerdos specialiter: tum pro his, qui eius curæ aut deuotioni peculiariter cõmissi sunt: tum etiam pro his, qui cum illo offerunt: petiq; illis spiritualia & temporalia bona, & protectionem in omnibus diuinis auxilijs per Sanctorum intercessionem. In hac vero parte videri in primis possunt obfcura verba illa: Pro quib; tibi offerimus, vel, qui tibi offerunt: sed hæc supra explicata sunt, cõ offerentibus, & pro quibus offertur, ageremus. Secundo hæere quis potest in illo verbo: Pro redemptione animarum suarũ: quomodo enim redemptionem petimus, quæ iam facta est? Sed non petimus redemptionem, quoad sufficientiam, sed quoad efficaciam primum quoad remissionem culpæ: deinde, quoad remissionem pœnæ: rursum quoad perseuerentiam in gratia, vt non permitamur iterum delinquere: ac deniq; quoad consecutionem gloriæ, in qua est consummata redemptio, iuxta illud: Leuate capita vestra, quonia appropinquat redemptio vestra. Luca 22. Tertio inquiri potest, quæ sint illa vota, quæ dicuntur Deo reddere, qui hoc sacrificium offerunt? Respondetur ex Alcuino, Innocent. & alijs, hæc vota esse, sancta desideria, seu proposita pie deuotionis, & ipsamq; sacrificij oblationem, que Deo potius reddere, quam donare dicimur: quia per diuinam gratiam illa accipimus, & Deo reddimus. Vnde Aug. 10. de Ciuit. cap. 4. Ei dona eius in nobis, nosq; ipsos vouemus, & reddimus. Quarto dubitari potest de sensu illius verbi (Communicantes) & connexionione eius cum reliquis. Respondetur, totam hanc orationẽ esse vnam vnoque contextu legendam, ita vt sensus sit: Tibi reddunt vota sua æterno Deo, viuo, & vero, cõmunicantes, vel inter se, tanquam membra corporis tui, vel cum Sanctis tuis, per societatem, & coniunctionem, quam cum illis habent: quorum propterea memoriam venerantes per eorum intercessionẽ exaudiri petunt. Quinto inquiri potest, cur sancti Martyres nominentur in hac oratione, & non Confessores. Respondetur primum, quia fortasse, quando hæc oratio Canonis facta est, nondum Confessores in Ecclesia colebantur, vt ait Innoc. lib. 3. de hoc mystic. c. 10. nam licet cultus sanctorum Confessorum per festa publica satis sit antiquus, vt constat ex Cõcil. Mogunt. sub Carolo Magno, cap. 36. tamen huius orationis Canonis institutio antiquior esse creditur, vt ex supra dictis constat: & nonnulli putant habuisse originem à Syricio Papa. Et Ambros. eius æqualis, idem in sua Missa Ambrosiana ordinauit, & Cyrilus Hierosol. Cateches. 5. mytag. & August. serm. 17. de verbis Apostoli, & tract. 84. in Ioan. & 22. de Ciuitat.

cap. 10. & Chrysof. Homil. 21. in Acta eiusdem Ecclesiastica consuetudinis meminerunt. Sed & his omnibus antiquior est hæc traditio. vt constat ex Clement. lib. 8. Constit. cap. 13. & Dionys. cap. 3. de Eccles. Hierarch. Vel certe hoc factum est ad commendandam Martyrij dignitatẽ: nam, quia in illo quodammodo Deo sacrificium offertur, merito in sacrificij oblatione specialis fit Martyrum mentio, vt significauit Augustinus, lib. de Sancta Virginitate, capit. 45. seu quia sanguinem pro Christo fundendo, eius passionis facti sunt veri imitatores, cuius in hoc sacrificio fit expressa representatio. Non omittitur autem Beatæ Virginis memoria: tum propter eius singulariorem excellentiam: tum etiam, quia plusquam martyr fuit, vt alibi latius. Quo loco se offerebat disputatio de cultu Sanctorum, sed de eare primo tomò dictum est. Vltimo inquiri potest, an illi, pro quibus Sacerdos hic specialiter orat, sint ab eo vocaliter nominandi, sicut nominantur Sancti, quorum hic fit mentio? Respondetur, antiquam Ecclesiæ consuetudinem huiusmodi fuisse, vt colligitur ex Innocentio I. epist. 1. ad Decent. & ex Gelasio, epist. ad Anastas. Augustum, & ex Augustino, epist. 137. iam vero non est in vsu: sufficit ergo, vt, aut mente, aut voce huiusmodi oratio fiat, vt notauit Gabr. lectio, 25. in Canonem.

Chrysof.

August.

Innocent.

Calaf.

August.

Gabriel.

Notab.

Tertia pars continet illam orationem: Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed & cunctæ familiae tuæ, quæsumus Domine, vt placatus accipias, diesq; nostros in tua pace disponas, atq; ab æterna damnatione nos eripi, & in electorum tuorum iubeas grege numerari, per Christum Dominum nostrum: quæ oratio continet petitiones rerũ maxime decentium, vt per se manifestum est: quare nulla indiget expositione aut defensione. Solum est aduertendum (propter Hæreticorum calumnias) cum in his orationibus, quæ consecrationem antecedunt, fit mentio oblationis: vel sermonem esse non de oblatione, quæ iã facta sit, sed quæ iam proxime paratur, & instat. ita vt signum illud demonstratiuum (hanc oblationem) nõ designet ad sensum præsentem materiam, quæ tunc præ oculis habetur: sed ad mentem designet oblationem proxime faciendam, quæ intentione præfens habetur. vel certe magis iuxta literalem sensum ipsorum verborum (qui ex præcedentibus orationibus, & ex sequente colligitur) possumus hæc interpretari de ipsa oblatione panis & vini iam facta, nõ tamen est in illa sistendum, nec existimandum (vt Hæretici calumniantur) quod per illam aliquid peramus: sed petimus potius, vt illam oblationem Deus ad exitũ perducatur, eius sanctificationem & consecrationẽ ita acceptando, vt nobis per eam placatus postulata cõcedat. Et vterq; sensus eodẽ reuoluitur: nõ, vt supra dixi, prior oblatio panis & vini non est sacrificiũ, sed præparatio sacrificij, vt euidenter etiã constat ex orationib. quæ post illam oblationẽ subijciuntur, f. In spiritu humilitatis & in animo cõtrito suscipiamur à te Domine, & sic fiat sacrificiũ nostrum in conspectu tuo hodie, vt placeat tibi Domine Deus, nondũ ergo factũ est sacrificiũ, sed faciendum paratur, & clarius in sequente oratione. Veni sanctificator, omnipotens, æterne Deus, & benedic hoc sacrificiũ, tuo sancto nomini præparatũ vera ergo sacrificialis oblatio non intelligitur esse, donec materia illa, quæ ad diuinũ cultũ dicata iã est, benedicatur & sanctificatur, nulla ergo petitio fit per hanc oblationẽ, sistendo in pane & vino, sed in ordine ad eorũ consecrationem, per quã Christi vere sacrificatur, & offertur: q; est petere per incruentã Christi sacrificatiõnem ex pane & vino, sub eorumq; speciebus faciendam, & propterea hæc oblatio dicitur (Seruitutis nostræ), seruitutis quidẽ per antonomasiam, illius sc. quæ soli Deo debetur, & [latria] dicitur: huiusmodi enim est seruitus sacrificij, vt in superiorib. diximus, & ideo à S. Clem. lib. 8. Constit. cap. 15. Missa vocatur [latria mythica] vt ibi notauit Turrian.

Turrian. & lib. 2. de Eucharistia, cap. 13. Epiphanius vero in Epitome Fidei, vocat (sacramentum) Oeconomicum Ang. lib. 20. contra Faust. c. 21. simpliciter vocat: latine cultum, Deo debitum. Nostrae autem dicitur in plurali, vel, quia plures sunt offerentes simul cum Sacerdote, vel, certe, quia nomine totius Ecclesiae hic cultus Deo offertur. Quomodo autem petamus à Deo numerari in grege electorum, cum electio aeterna sit, & absque meritis facta, attingit Gabriel, lect. 33. in Can. sed non pertinet ad hunc locum, breuiter ergo dicitur peti à Deo consecutionem electionis, quod est petere aeternam beatitudinem, in qua numerus electorum congregandus est.

4. Pars canonis.

Observandum.

Aliud notabile.

D Thom.

Aluvin.

Turrian.

Quarta pars illam orationem continet. Quam oblationem tu Deus in omnibus quasumus benedictam adscriptam, ratam, rationabilemque facere digneris, ut nobis fiat corpus & sanguis dilectissimi filij tui, Domini nostri Iesu Christi. Circa quæ orationem, quoniam obscurior est reliquis, primo obseruandum est, illam esse antiquissimam: nam eisdem vere verbis illam commemorat Ambrosius, lib. 4. de Sacram. c. 5. dicens: Dicit Sacerdos: Fac nobis hanc oblationem adscriptam, rationabilem, acceptabilem. Ex quo sumo consecutionem, ante Gregorium, hanc precedentem orationem unam & eandem fuisse: nam, ut fere omnes scriptores referunt, ex Bedæ, & Ioan. Diacono supra citatis, Greg. addidit precedenti orationi tres petitiones, ab illis verbis (Diesque nostros, &c.) usque ad finem huius orationis. Quibus sublatis, necesse non erat, has duas orationes distinguere, sed ita continuari. Hanc oblationem, quasumus Domine, placatus accipias, & benedictam, &c. facere digneris, ne eiusdem oblationis tam frequens fieret repetitio absque necessitate, & paucissimis interiectis verbis. Quicquid vero sit de hac coniectura, facta tamen illa additione per Greg. optime orationes hæc distinctæ sunt. Secundo est obseruandum, eiusdem oblationis mentionem esse in hac, & in precedente oratione, ut manifeste constat ex illo relativo (quam oblationem) & ideo utraque commodius intelligitur de oblatione panis & vini, iuxta secundum sensum supra tractatum: quia statim petitur, ut panis & vinum fiant corpus & sanguis Christi, quamuis etiam possit hæc oratio ad alium sensum accommodari, ut statim dicam.

Tercio igitur, ut explicemus, quid in hac oratione & cur petatur, obseruandum est: ex D. Thoma, hic ad 9. dupliciter posse exponi. Primo, ut tota petitio referatur ad ipsius materie consecrationem, nihilque aliud in summa petatur, quam, ut ex pane corpus, & ex vino fiat sanguis Christi, ut hoc modo accipere talem transmutationem, oblatio ipsa panis & vini fiat (benedicta) illa enim est summa benedictio & sanctificatio, quæ in illam materiam superuenire potest: unde ipsa met consecratio (benedictio) solet à Patribus appellari, ut supra vidimus, agentes de forma huius sacramenti. Item, ut fiat (adscripta) id est diuina virtute, & quasi nomine eius, subscripta & firmata. Potest etiam referri hoc verbum ad ea, quæ de hac consecratione scripta sunt: ita ut postuletur, ut hæc oblatio talis fiat, qualis scripta est, & promissa illis verbis Christi (Hoc facite): adscriptum enim dici potest, quod est scripto conforme: unde hoc etiam verbum referunt quidam ad veterem Scripturam, in qua Christus sub velamine litterarum, & figuris sensibilibus latebat, ita ut petitio sit, ut Christus ipse sub pane & vino nobis detur: qui sub Scriptura veteri & figuris eis latebat. Melius vero priori modo exponitur (adscripta) id est, definita, & statuta à Deo, ut per eam nobis propitius fiat. Aliter Aluvinus (adscriptam) exponit, id est, annumeratam in his, quæ Deo maxime placent. Aliter Odo Cameracensis (Adscriptam) id est, Verbo diuino incarnato adiunctam. Est enim, inquit, Verbum veluti scriptum quoddam, quatenus est figura & imago Patris. Aliter Turrian. lib. 8. Conf. c. 12. [adscriptam] interpretatur, id est [in circumscriptam]

seu quodammodo immensam & infinitam. Et ne vim verbo facere videatur, ait, se legisse in quadam Missa Græca, quam B. Petrus dicebat, loco illius vocis hanc Græcæ ἀπερὶ γράφῃ quæ in circumscriptum significat. Præterea potuitur: ut per consecrationem fiat [rata] id est vera: non enim hæc vera sacrificialis oblatio, nisi consecratio valida sit, & efficax: quomodo dicere solemus, sacramentum esse ratum, quando vere factum: dici etiam potest [rata] id est, firma, stabilis, ac perpetua: nam corpus Christi, quo sanctificatur, perpetuum est. Unde aliter ex Turrian. supra [rata] id est, firmæ & constantis defensionis pro peccatis nostris coram tribunali Dei, hoc est, ut infirma ad imperrandum, & efficax ad operandum virtute propria. Petitur etiam, ut fiat [rationabilis] id est, rationalis hostia, ut sumitur ex Clem. lib. 2. c. 24. clem. & lib. 6. c. 23. quia per illam consecrationem fit, ut cum non simplex panis & vinum: nec sanguis hircorum, aut vitulorum, sed Christus ipse: qui non solum rationalis est, sed aeterna sapientia & ratio, offeratur. Denique per eandem mutationem fit maxime acceptabilis hæc oblatio: quia iam, non ex dignitate offerentium, sed ex re ipsa oblata, gratissima Deo est, & maxime accepta: nam per illam mutationem panis fit corpus illud, quod Deus adaptauit, ut veteribus repudiatis sacrificijs, eo placari posset, ad Hebræos 2. Iuxta hanc vero expositionem solum restabat exponendum, cur hæc petitio fiat, sed ad hoc responso data est circa primam orationem.

Secundo modo exponi potest hæc petitio, ut non simpliciter sit de consecratione ipsius materie, sed de illa in ordine ad effectum in nobis faciendum, & ad oblationem nostram, & vis fieri potest in verbo illo, (Ut nobis fiat) quia non petitur, ut simpliciter fiat, sed, [ut nobis] id est, ad profectum, & bonum nostrum fiat. Sicut pastoribus dictum est ab angelo, Natus est vobis Saluator, id est, in commodum & utilitatem vestram. Ut ergo hoc modo nobis fiat corpus & sanguis Christi, postulamus, ut eius oblatio sit [benedicta] id est, benedictionem Dei ita continens, ut eam cumulatissime nobis conferat. Quomodo Cyrillus, lib. 4. in Ioan. c. 17. Eucharistiam ipsam [benedictionem] vocat, dicens: Sicut paruum fermentum totam massam fermentat, ita parua benedictio toti hominem in semetipsum attrahit, & sua gratia replet. Ite petitur, ut sit [adscripta] id est, per quam nos in celo adscribamur, [rata] per quam in visceribus Christi censeamur, [rationabilis] per quæ à bestiali sensu exuamur, [acceptabilis] per quam ei acceptabiles reddamur. Ita igitur nomine Ang. in c. Vtrum sub figura, de Consecr. d. 2. habet autem ea verba Pasch. lib. de corpore & sanguine Domini, c. 4. Potest etiam dici [adscripta] in hoc sensu, id est, in numerum placitorum Deo recepta, ut dixit Aluvin. vel [adscripta] id est, vero corde, & quasi proprio nomine fideliter subscripta, [rata] etiam, id est, stabilis, constans, atque fidelis, [rationabilis] id est, recta ratione & honesta causa facta: nam, si hæc omnia habeat, non poterit non esse acceptabilis, & ideo merito petimus, ut oblatio, que per se acceptabilis est, ex parte nostra non displiceat, & in acceptabilis reddatur. Est ergo in vtroque sensu, prima atque irreprehensibilis prolixior hæc oratio.

Quinta pars canonis continetur illis verbis [Qui pridie, &c.] usque ad illa, Hæc quotiescumque feceritis, &c. de qua nihil nobis dicendum superest, nisi quod hæc eadem verba leguntur apud veteres, ut patet ex Ambrosio, lib. 4. de Sacram. c. 5. & fuisse in vsu Apostoli ab Ascensione Domini, ut Aluvin. supra dixit. Alij vero existimant Alexand. Primum scribit, in sacramentum quodque oblationibus, quæ inter Missarum solemnias Domino offeruntur, passio Domini miscenda est, ut eius, cuius corpus, & sanguis conficitur, passio celebratur, & refertur in cap. Sacramentorum, de consecratione, distinct. 2. Nō videtur autem, quid sit, passionem Domini

Domini misceri, vel celebrari, nisi expressam eius mentionem fieri, vt in illis verbis fit. Qui pridiequam pateretur: & ita intelligunt V Valfridus Strabo de rebus Eccles. cap. 22. & Microlog. de Eccles. Obseruat. ca. 12. Sed, vt verum fatear, hoc ex prædicta Epistola colligi non potest: nam statim post prædicta verba additur. Ita vt repulsis opinionibus, superstitionum, panis tantum & vinum aqua permixtum in sacrificio offerantur: & infra reddit rationem, cur aqua & vinum permixta offerenda sint: Quia sanguis, & aqua ex latere Christi in Passione sua profuxit: ergo, quantum ex illo loco colligitur: illa Passio commemoratio, non in verbis, sed in factis ipsi posita fuit. Nihilominus tamen, quod etiam in verbis hoc addiderit Alexander significat Damasus in Pontificali, dicens: Hic Passionem Domini miscuit in precatione sacerdotum, quando Missa celebratur: & clarius Platina: Alexander (inquit) Primus ob memoriam passionis Christi in sacrificio addidit: Qui pridie, quam pateretur, vsq; ad hanc clausulam: Hoc est corpus meum: Sed, cum in his verbis aliqua contineantur, & referantur de Christo, que in Euangelis non leguntur, qualia sunt, eleuasse oculos in cælum, & dixisse in verbis calicis: Eterni testamenti mysterij fidei: vt notauit Innoc. in capitul. Cum Martha. de Celeb. Missar. Imo & illa particula (Manducate. Ex hoc omnes) illo modo in Euangelio non legitur: sed solum (comedite) aut (sumite) postea vero circa calicem legitur (Bibite ex eo oēs) Cum hoc inquam ita sit, dubitari non potest: quin hæc verba ab Apostolis manauerint, vt supra dixi: & quod in Ecclesia Romana, traditione retenta fuerint: fortasse tamen non erat quasi lege receptum & sancitum, vt omnia hæc dicerentur, & nonnulla forte varietas, successu temporis introduci ceperat: & ideo Alexand. I. ordinare & præcipere potuit, vt omnia illa verba, præscripta & certa forma dicerentur. Cetera, quæ ad explicationem horum verborum pertinent, in superioribus copiose tractata sunt.

Sexta pars canonis continet illam orationem, (Vnde, & memores: Domini nos serui tui, &c.) vsq; ad illud (Memento etiam Domine.) nam, licet illa videatur tripartita oratio, tamen vna est quasi continua, quæ illis verbis concluditur: Per eundem Christum Dominum nostrum. & magna ex parte habetur apud Ambrosium, lib. 4. de Sacrament. c. 6. & lib. 5. c. 4. & similia fere habentur in omnibus liturgiis, & apud Clement. libr. 8. cap. 12. In principio igitur huius orationis, solum fit quædam repetita oblatio eiusdem hostiæ: quæ ob reuerentiam, & deuotionem augendam dignissimis encomiis laudatur, cum dicitur: Hostia sancta, pura, immaculata. Quæ verba posita videntur ad imitationem Pauli ad Roma. 12. dicentis: Hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem. Dicitur vero hæc hostia offerri ex Dei donis ac datis: vel quia ex pane & vino effecta est, vt sentit Innocentius, libro 5. capit. 3. vel certe, quia Christum ipsum continet, qui nobis à Deo datus est. Isaia. 9. & Ioan. 3. prius in redemptorem, postea in sacram hostiam, & panem sanctum vitæ æternæ, & calicem salutis, seu potum salutis perpetuæ. Rursus hæc oblatio merito fieri dicitur in memoriam Christi, & mysteriorum Passionis, & Resurrectionis eius: tum, quod ita ipse præcepit, dicens: Hoc facite in meam commemorationem: tum quod in hoc mysterio, quædam confessio & commemoratio fit, quod pro nobis Dominus mortuus sit, & reuixerit, vt ait Cyrillus, lib. 12. in Ioan. capit. 58. tum denique, quia hæc commemoratio sola est, quæ Deum faciat hominibus propitium, vt ait Origen. homil. 13. in Leuit. In altera vero parte huius orationis ab illis verbis, (Supra quæ propitio) postulatur, vt Deus acceptet hoc sacrificium, sicut Abelis, Abrahæ & Melchisedech sacrificia acceptauit. In quo primum obseruandum est propter hereticorum calumnias, hic non orari, vt Pater in Filio suo complaceat: neque vt propitio ac sereno vultu Franc. Suarez. Tom. 3.

Christum respiciat, sed vt oblationem corporis & sanguinis Christi, quatenus à nobis progreditur, illi acceptam, ipso adiuuante, reddamus: atque ita, vt nos propitio vultu aspiciat, quatenus hoc modo acceptam habeat nostram oblationem, etiam vt à nobis offerentibus progreditur. At hoc modo fit comparatio cum sacrificiis Abelis & aliorum: scilicet, quantum ad fidem & iustitiam offerentium, per quam sacrificia Abelis & Abrahæ placuerunt, Genes. 4. ad Hebræos 11. non quantum ad valorem ex parte rei oblatæ: quia in hoc nulla est comparatio, sed infinita quædam distantia. Hic vero se offerebat disputatio de his sacrificiis, præsertim Melchisedech, sed de illo fuscè à nobis dictum est in to. 1. circa quæstionem 22. D. Thomæ.

Vltimo notanda sunt illa verba vltima huius partis: Sanctum sacrificium, immaculatam hostiam: quæ addita sunt à Leone Primo vt supra notauimus, Leo I. & affirmant omnes authores supra citati, qui de his mysteriis scribunt. Est autem obsecrum, quod dicitur sacrificium dicatur hic (Sanctum & immaculatum,) an, scilicet, sacrificium Melchisedech, ita vt hæc verba sint coniungenda cum his, quæ immediate præcedunt: Et quod tibi obtulit summus Sacerdos tuus Melchisedech sanctum sacrificium, immaculatam hostiam: an vero in eis verbis sit sermo de Eucharistia sacrificio: & verba hæc coniungenda sint cum illis prioribus. Et accepta habere, digneris sanctum hoc sacrificium, immaculatam hostiam, sicuti accepta habere dignatus es, &c. Vtrobique enim modo possunt accipi hæc verba, quæ in omni rigore & proprietate in nostrum sacrificium conueniunt, illud enim solum per se sanctum est, & immaculatum. Et si sacrificio Melchisedech tribuantur, maxime illi conueniunt quatenus fuit propriissima figura huius sacrificij, id eo enim illius hic fit specialis commemoratio: sicut etiam fit commemoratio sacrificij Abel, & Abrahæ: quia fuerunt singulares figure sacrificij crucij Christi, in lege naturæ: sacrificia enim vetera hic commemorari non debuerunt, quia per Missæ sacrificium euacuata sunt.

Additur vltimo in tertia parte huius orationis, deprecatio angelici ministerij, seu intercessionis, vt per participationem huius mysterij omni benedictione cælesti, & gratia repleamur. Cum ergo petimus: deferri hæc dona in sublime altare in conspectu diuinæ maiestatis, non sunt verba materialiter intelligenda de motu locali, aut altari corporeo: crassa n. esset hæc interpretatio: sed intelligenda sunt metaphorice, & spiritualiter ad eum modum, quo Apocalyp. 5. viginti quatuor seniores dicuntur habere phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum: & clarius cap. 8. Angelus venit, & stetit ante altare habens thuribulum aureum, & data sunt illi incensa multa, vt daret de orationibus Sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum Dei & ascendit fumus incensorum de orationibus Sanctorum de manu angelorum Deo. Et Tobia. 12. Angelus dicit Tobia: Ego obtuli orationem tuam Domino. Sic ergo in presente oratione petit Sacerdos, vt nostra oblatio angelorum intercessione, & oratione Deo presentetur, & iuuetur: vtq; nobis impetrent dispositionem necessariam, vt per hanc oblationem, eiusque participationem, diuinam benedictionem consequamur. Altare ergo Dei in cælo nihil aliud est, quam Thronus diuinæ Maiestatis, vt in dicto loco Apocalyp. significatur, vel humanitas Christi, per quæ vota nostra Deo presentamus; vel certe vt cælum ipsum, in quo non solum altare, sed etiam templum & tabernaculum esse dicitur; vt notauit Irenæus, lib. 4. contr. Hæres. cap. 3. 4. & Augustinus enarrat. 2. in Psal. 25. Dicuntur autem vota nostra deferri ante conspectum Dei per angelos, non quia per illos innotescant apud Deum, sed, quia, & nostram imbecillitatem suis precibus adiuuant, &

VValfr. Strab. Microlog.

Damasus Platina.

Innocent.

Alexand.

6 Paris canonis.

Ambros.

Clemens.

Innocent.

Isaia 9. Ioan 3.

Cyrril.

Origen.

Sacrificium Melchisedech fuit propriissima nostri sacrificij figura.

Apocal. 5.

Tobia 12.

Irenam.

diuinam voluntatem super eis consulunt : & quod Deo iubente implendum esse cognouerint, sic nobis apportent, sicut oportere intellexerint: vt scribit Augustinus, Epi. 121. *De orando Deum ad Paulinam*, cap. 9. & lib. de diligendo Deum, cap. 3. & ad hanc petitionem Ecclesiae confirmandam confert, quod Chryf. homil. in Encarnis late tractat de modo, quo angeli afsistentes huic sacrificio pro hominibus intercedunt, quod in superioribus etiam saepe a nobis tactum est. Sunt vero, qui nomine (Sancti angeli) in hac oratione Christum Dominum, qui est magni consilij Angelus, interpretentur, vt hic D. Thomas ad nonum attigit, & Algerus lib. de hoc Sacramen. cap. 14. Tamen Ambros. citato loco, in plurali dicit, per manus angelorum tuorum.

August.

Chrysof.

D Thom. Albertus. Ambros.

7. Pars canon.

Apocal. 14.

Hieron.

Clemens. Chrysof. Augustinus. Cyrill. Hieron.

Alcuin. Cyprian.

Ambros. Epiph.

V. Synod.

8. Pars canon.

V. Val. Stra. Innocen.

Quaestio satisfit.

Septima pars continet orationem pro defunctis, in illis verbis: Memento etiam Domine: &c. quae, quia solum fit pro iustis, ideo dicitur fieri pro his, qui nos praecesserunt cum signo fidei: & in Christo quiescunt & dormiunt in somno pacis, nam de iustis dicitur, Vt requiescant a laboribus suis Apocalyp. 14. eorumque mors, non mors, sed dormitio, & somno appellatur, vt ait Hieronym. Epistol. 29. ad Theodorum. Quia vero solum haec oratio fit pro his, qui adhuc purgantur, ideo eis locum refrigerij, lucis, & pacis deprecatur. Quam etiam consuetudinem in Ecclesia esse antiquissimam, constat ex omnibus liturgijs saepe citatis, & ex Clem. li. 3. c. 47. esseque Apostolicam traditionem docet Chrysof. hom. 3. in Epistolam ad Philippenf. & August. ser. 32. de verbis Apost. & Cyrill. Hierosolym. Cath. 5. mystag. & plura supra adduximus agentes de his, pro quibus hoc sacrificium offertur. Quin potius olim solebat fieri haec defunctorum commemoratio, eorum nomina aperte recitando ex dyptichis, vt ait Alcuin. supra, id est, ex tabellis, in quibus erant scripta. Vnde est illud Cypriani, lib. 1. Epist. 9. Neque enim ad altare Dei meretur nominari in sacerdotum prece, qui ab altari sacerdotes & ministros auocare voluit. Et Ambros. oratio. de obitu Valentiani. Quis prohibet innocios nominari: Epiph. haer. 75. In his, qui vita defuncti sunt ex nomine memorias faciunt, &c. Sic etiam intelligitur, quod ex V. Synod. Act. 1. legitur in c. Sane. 24. q. 2. Eos, qui in iuste condemnati sunt, reuocauerunt post mortem, & in sacris dyptichis scripserunt, &c. Iam vero illa consuetudo cessauit, & pro arbitrio, vel obligatione sacerdotis fit secreta haec commemoratio, sicut de oratione pro viuis diximus.

Octaua pars, quae incipit illis verbis, Nobis quoque peccatoribus: continet aliam orationem, in qua iterum fit Sanctorum commemoratio, eorumque confortium, & societatem sibi & alijs sacerdos humiliter postulat per Christum Dominum nostrum. In qua oratione illud in primis annotatione dignum est: ex duodecim Apost. priori loco commemoratis, solius Ioan. nomen hic repeti: propter quod V. Valfrid. Strabo, c. 22. censet, hunc Ioan. non esse Euangelistam, sed Baptistam. Innoc. autem dicit, Ioannem Euangelistam bis nominari, propter Virginitatis prerogatiuam. Illud est consideratione dignum, quod Steph. hic prius nominatur, quam Matthias, fortasse, quia prius Martyr fuit: Matthias vero priori loco praetermissus est, fortasse, quia ad Apostolatū post Christi ascensionem assumptus est. Paul. vero propter singularem prerogatiuam prius nominatur, quam in huiusmodi rationibus reddendis non oporteat immorari: quia haec, & similia, saepe, vel casu, vel ex aliqua peculiari deuotione possunt accidere. Inquirere vero aliquis potest, quomodo dicatur Deus non aestimator meriti, in admittendis hominibus ad Sanctorum societatem, & partem beatitudinis, cum confitetur, illam beatitudinem, non dari, nisi pro ratione meritorum. Respondetur ad confortium Sanctorum obtinendum, non solum gloriam, sed etiam gratiam & peccatorum veniam esse necessariam. Atque hoc totum in

hac oblatione postulatur, vt patet ex verbis illis (forti aestimator meriti sed venia, quae sumus, largitor, admittite) & considerando Deum, vt largitorem omnium horum bonorum, verissime dicitur, non esse aestimatorum meritorum: nam, licet, post collatam gratiam & veniam peccati, aestimet merita ad dandam gloriam, tamen gratiam ipsam dat sine meritis proprijs, per Christum Dominum nostrum. Adduntur vero consequenter in illa oratione, ad commendandam Christi maiestatem & excellentiam, illa verba, Per quem haec omnia, Domine, semper bona creas, &c. ex quibus primum illud verbum (creas) proprie referri videtur ad materiam remota panis & vini, quae per Christum quotidie procreantur: potest etiam referri ad ipsum sacramentum: eo loquendi genere, quo Sancti interdum dicunt, hic corpus Christi creari, vt supra visum est: propriissime vero illi conueniunt sequentia verba, scilicet (Sanctificas) consecratione, scilicet, quia cibus hic sacer & sanctus efficitur (Viuificas) quia fit caro Christi viuus, & viuificatiua: (Benedicis) quia benedictionem & efficaciam recipit, da spiritualia bona nobis praestanda, (Et praestas nobis) quia totum hoc beneficium nobis collatum est. Ita ferè Alcuin. supra, & Amalar. li. 3. de Ecclesiast. offic. c. 26. & Hugo Vid. li. 2. de diuin. offic. c. 36. Tandem additur de eodem Christo. Per ipsum, & cum ipso, & in ipso est tibi Deo Patri omnipotenti in unitate Spiritus sancti omnis honor & gloria per omnia saecula saeculorum. Quae verba fere reperiuntur apud Ambros. lib. 6. de Sacramen. c. 5. vbi habet duo verba, In quo & cum quo, non tamen illud, Per quem est tibi gloria. Ita quia illa duo videntur proprie ratione diuinitatis Christi in eum conuenire, nam, vt idem dicit Ambros. li. 4. de fide c. 4. Cū Patre & in Patre semper est Filius, & ideo cum ipso glorificatur, tanquam aequalis: & in ipso tanquam imagine substantiali glorificatur Pater: Per ipsum, autem videtur referri ad Christum, vt Deum hominem, per quem, vt per mediatorem, Deus honoratur. Vnde eleganter Basil. li. de Spiritu sancto, c. 7. Vobis, inquit, qui Christum diligitis, dico Ecclesiam vtrumque harum vocum vsum agnoscere, neutrumque rejicere, quasi alter alterum deitatur, cum enim in Vnigenito naturae maiestatem ac dignitatem excellentiam contemplantur, tribuimus illi gloriam cum Patre, rursus cum conideramus, quae bona in nos contulerit, aut quomodo nos ipsos ad Patrem adduxerit, confitemur, hoc beneficium per ipsum, & in ipso peractum esse in nobis: vt altera particula (cum quo) propria sit glorificationi: altera (per quem) sit propria gratias agendum. In quibus verbis videtur Basil. non distinguere inter illos duos terminos, cum ipso & in ipso: possentamen distingui modo supra dicto, vt (cum ipso) dicat concomitantiam & aequalitatem adorationis: (in ipso) autem dicat, identitatem substantiae: sicut dicti potest Pater videri cum Filio, & in Filio. Imo & particula (per ipsum) potest Christo, vt Deo attribui. Nam sicut Pater per Verbum omnia creauit, ita per Verbum glorificatur ab omnibus. Verum est, Arianos olim abufos esse his vocibus, ad significandam enim inaequalitatem trium personarum, non dicebant, Gloria patri, & Filio & Spiritu sancto: sed, Gloria Patri, per Filium, in Spiritu sancto: vt refert Theod. li. 2. hist. c. 24. & Sozomen. li. 3. cap. 18. Ecclesia vero Catholica, ad euitandam fraudem huius erroris, instituit (vt creditur) in Concilio Nigeno, vt diceretur; Gloria Patri & Filio, & Spiritu sancto. Tamen, seclusa fraude & abusu haereticorum, in illis terminis nulla in rigore significatur inaequalitas, vt declaratum est. Possunt demum illae tres voces Christo, & in ipso radice & fundum, tanquam per mediatorem: & in ipso radice & fundum, tanquam palmites in vite: & cum ipso, tanquam capite nostro: omnes nos glorificamus Patri & Filio, & Spiritum sanctum, semperque glorificamus, per omnia

omnia secula seculorum. Et in his verbis censetur canon finiri: nam, quæ non sequuntur, magis sunt præparaciones quædam ad communionem. Vnde in die Parasceues, quando non fit consecratio, neq; offertur verum sacrificium, omittitur omnia, quæ dicta sunt. Sed inmediate post ablutionem manuum, fit transitus ad orationem Dominicam. Ex quo potest obiter confirmari, quod supra dicebamus, sumptionem sacramenti, non pertinere ad essentiam sacrificij: nam canon, qui continere censetur actionem sacrificandi, prius finitur. Et postea ad communionem fit præparatio. Atq; ita sumitur, vt supra notauit ex Gregorio, libr. 7. Epist. 63. & Micrologo, c. 19. & V Valfrido Strabone, c. 22. Recentiores autem expostitores sub canone comprehendunt omnia, quæ sequuntur vsque ad consumptionem sacramenti: quod pertinet, vt supra dixi, ad modum loquendi. Et ita etiam nos procedimus, quia non habemus aliud nomen, quo hæc omnia comprehendamus: & omnia hæc continetur sub regula præscripta sacrificandi, quam nomen canonis proprie significat.

Igitur post omnia prædicta non loco recitatur Dominica oratio: & quidem nonnulli putant, Gregorium primum instituisse, vt oratio Dominica in Missa diceretur, propter ea, quæ ipse dicit, libro 7. Epistol. 63, tamen sine dubio est multo antiquior consuetudo: imo Hieronymus, libro 3. contra Pelagium, significat, Christum docuisse Apostolos, vt quotidie in corporis illius sacrificio audeant loqui, Pater noster, qui es in cælis, & cæc. Et idem sumit ex Tertull. lib. de Orat. c. 9. Ambrosio, 5. de Sacrament. c. 4. Augustino, serm. 28. de Verbis Domini, & libro 50. homiliar. in hom. 42. & Epist. 59. Cyrillo, Hierosolymitano, Catech. 5. mystag. imo & Gregorius ipso citato loco dicit, Apostolos, antequam alias Missæ preces inchoare inciperent, ad hanc solummodo orationem oblationis hostiam consecrassent: & ibid. ait, apud Græcos solere dici ab omni populo: apud Latinos autem à solo sacerdote: non ergo hanc consuetudinem (vt quidam volunt) Gregorius introduxit, sed veterem, si in aliqua re fortasse collapsa erat, reparauit, vt ibidem ipse significat, vel, si forte in alio loco Missæ dicebatur, ipse ordinauit, vt statim sicut nunc dicitur, post canonem diceretur: optimè enim in eum locum cadit. Nam, cum in ea panem nostrum quotidianum, seu super substantialia petamus, recte tunc dicitur, quando sacerdos se, & populum ad huius cælestis & super substantialis panis sumptionem proxime incipit præparare.

Nec solum recitatio huius orationis, sed etiam illa verba præambula, quæ ab Ecclesia dicitur: Preceptis salutaribus moniti & diuina institutione formati, & c. factis antiqua sunt, vt ex Alcuino, citato loco sumere licet, & indicat hoc ipsum à Hieronymo, dicto libr. 3. contr. Pelagianos, in illo verbo: Vt quotidie audeant loqui, Pater noster, & fundamentum habet in Cypr. in expositione orationis Dominicæ dicente. Quia inter cætera salutaria sua monita & præcepta diuina, quibus populo suo consuluit ad salutem, et orandi ipse formam dedit: & inf. Quod nomē nemo nostrum in oratione auderet attingere, nisi ipse nobis sic permisisset orare. Deinde addit sacerdos illam orationem: Libera nos quæsumus Domine: in qua illam vltimam petitionem orationis Dominicæ, (Libera nos à malo) amplificat, & magis in specie proponit, vt Alcuinus, & alij Scriptores Ecclesiastici notant, applicando, & ad mala præterita, vt nobis remittatur, & ad præsentia, vt ea declinamus: & ad futura, vt ea caueamus: vt in simili ait Ambrosius, serm. 8. in Psal. 118. Item applicatur ad liberationem à malis culpæ, & à malis etiam temporalibus, seu perturbationibus omnibus: ad quod obri-nendum, pax est à Deo postulari, adiungit aliquorū Sanctorum intercessione. Addunt vero Microlog. c. 23. & Rudolphus de Can. obser. propof. 23. posse sacerdotem nominare alios, si voluerit, quod non video, Franc. Suarez. Tom. 3.

cur hoc loco potius, quam aliis illi permittendum fit; securus ergo, meo iudicio, videtur, nihil addere his, quæ ab Ecclesia in canone præscripta sunt, vt inferius latius dicemus. Quia vero sacerdos pacem postulauerat, pacem veram deinde populo imprecatur, dicens: Pax Domini sit semper vobiscum: populo aut respondente (Et cum spiritu tuo) sacerdos dum Christi Domini corpus sanguini miscet, profert illam orationem, Hæc commissio & consecratio, & c. quæ omnia sunt satis antiqua, vt constat ex Alcuino, & aliis scriptoribus. Imò, & pacis dandæ in Missa meminit Clément. libr. 8. Constit. capitul. 18. Dionysius, capit. 3. Ecclesiast. Hierarch. Chrysof. homil. 18. in 2. ad Cor. & Optatus Mileuit. lib. 3. contra Parmen. Non potuisti, ait, prætermittere, quod legitimum est: Vt dixisti, Pax vobiscum. Sed circa illam orationem, Hæc commissio & consecratio, & c. diligenter obseruandum est, alios quos non legere verbum (consecrationis) sed (commissionis) tantum, vt Amalarius, libro 3. capit. 31. & Innocentius, libro quinto, capite secundo, qui etiam legunt (Fiat commissio.) vnde, quia consecratio tunc non fit, sed facta iam est, ideo fortasse illud verbum omittunt. Tamen in ordine Romano vtrumq; verbum (commissionis) scilicet, & (consecrationis) habetur, & apud Micrologum, capit. 18. & ita est seruandum, prout nunc in Missali habetur (Hæc commissio & consecratio) non n. petimus, vt consecratio de nouo fiat, sed, vt fiat accipientibus nobis in vitam æternam: vel certe, quod probabilitate non caret, consecratio ibi non sumitur pro cõfectione sacramenti, sed pro noua quadam significatione, quam species sacramentales per illam commissionem accipiunt: prius enim passionem tantum Domini significabant: iam vero commissæ, eius gloriosam resurrectionem indicare incipiunt. Quomodo autem corpus & sanguis Domini misceri dicantur, & per quandam denominationem ab ipsis speciebus sacramentalibus, dictum est supra, cum de mutationibus huius sacramenti ageremus. Post hæc sequitur (Agnus Dei, & c.) ex institutione Sergij Papæ, vt referunt Amalar. lib. 3. capitul. 33. Strabo, cap. 22. Microlog. capit. 18. sed Chrysof. Sergio antiquior, hom. 41. in 1. ad Corint. hanc cæremoniã indicat, dum ait. Nec frustra memoriam mortuorum inter sacra mysteria celebramus, aut accedimus pro istis, agnum illum iacentem, & peccata mundi tollentem deprecantes. Continent autem hæc verba in primis veram de sacramento Eucharistiæ confessionem, dum per illa ad Christum ibi realiter præsentem oramus: continent etiam latræ adorationem: quia, vt Augustinus dixit, Psal. 98. Nemo Christi carnem manducat, nisi prius adorauerit. cõfitent nostrorum peccatorum, & infirmitatis nostræ confessionem: ac deniq; diuinæ misericordiæ & potentiæ confessionem continent. Tandem adiungit sacerdos tres orationes, quibus, & Ecclesiæ pacem: & sibi condignum sacramenti fructum postulat: atque ita sacramentum sumit, adiungens sacras alias ac breues preces, quæ in Missali habentur, & nulla indigent declaratione. Ex his ergo omnibus satis constat, verissimum esse, quod Concilium dixit, in toto canone Missæ nihil esse, quod non verum sit, & pietatem sanctitatemque non redoleat.

SECTIO III.

Vtrum teneatur sacerdos sub præcepto omnia dicere, quæ in Missali præscribuntur.

DVo possunt in hoc dubio quæri. Primum, an teneatur Sacerdos, nihil omittere eorum, quæ præscripta sunt. Secundum, an teneatur nihil eis addere.

Dico primo, teneri sacerdotes ad seruandum integrum ritum Missæ, prout in Missali statutus ac

Greg. Microlog. Strabo.

Nomen canonis, equum sacrificandi præscripta proprie significat. Hieron.

Tertull. Ambros. August. Cyrillus Gregor.

Alcuin. Hieron. Cyran.

Alcuin.

Ambros.

Microlog. Rudolph.

Alcuin. Clem. Dionys. Chrysof. Optat.

Amalar. Innoc.

Amalar. Strabo. Microlog. Chrysof.

Conclus.

